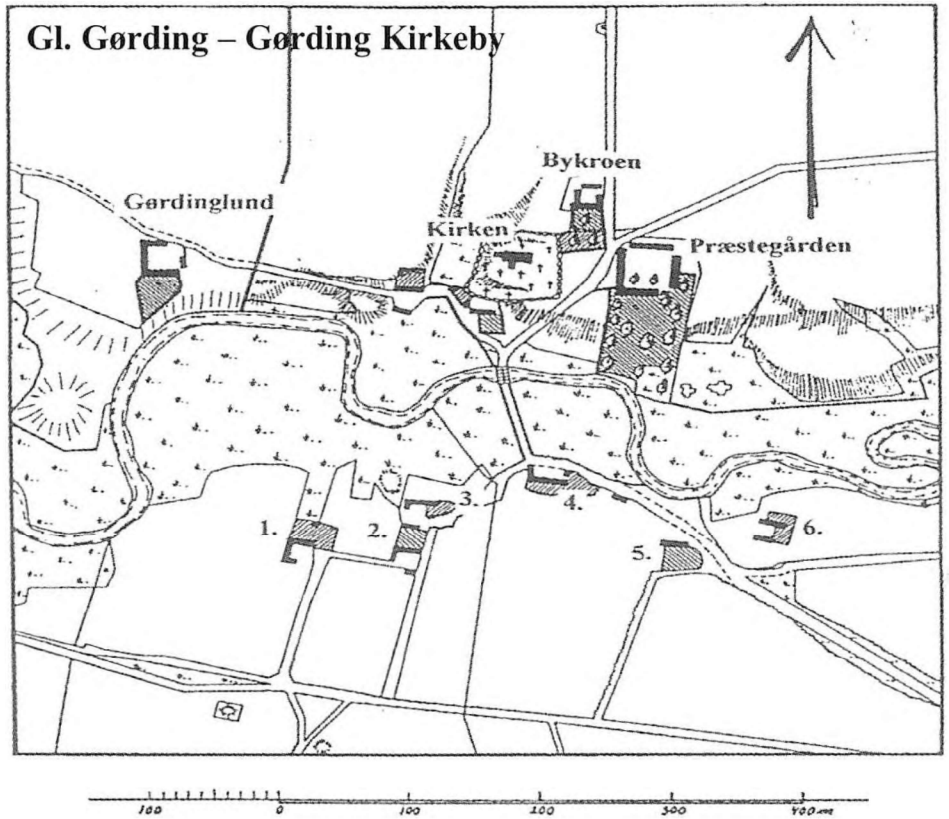
Gørdings gadenavne

Af Doris Poulsen og Tage Nielsen

Da Gørding tidligere var en meget central by, blev den naturligvis "hovedstad" i sit eget herred. Det hed og hedder stadig Gørding Herred. Gørding Herreds segl er fra det 13. århundrede, fortæller Olaf Nielsen i sin bog om Gørding Herred. Selve seglet er bestemt værd at stifte bekendtskab med. Det forestiller en rytter i rustning og med et langt spyd. Hesten er i fuld fart fremad, og det viser dynamik. Forståeligt nok er det i dag "Gørdings byvåben". Som logo har det været brugt i mange forskellige sammenhænge bl.a. i det gamle Gørding Apotek og hos bogtrykker Sørensen, Gørding. I en lidt anden udformning brugte Gørding Brugs også det gamle segl. I dag kan man finde det gamle herredssegl i Gørding Sogneblad, fortæller Nora Olesen, Gørding Sognearkiv.

Gørdings Herredssegl.

1. Risagergård. 2. Sejersgård. 3. Knudsensminde. 4. Østergård. 5. Kolding Slot. 6. Skræddertoften.

Gørding kirke knejser næsten majestætisk på sin banke, og åen slynger sig forbi. Over for kirken lå den gamle Gørding Bykro, hvor mange rejsende gjorde et ophold. Sporene af Gørdings ældste bebyggelse findes nogle få hundrede meter vest for Varhogård i retning af kirken, skriver Ulla Mejdahl og Palle Siemen fra Gørding i "Træk af Gørding Sogns historie bind 1". Gadenavne har der vist ikke været tale om på det tidspunkt.

Gørding by med gader.

I 1874 blev jernbanen bygget, og der opstod bebyggelse omkring stationen.

På arealet mellem Gørding Kirkeby og banen var der ingen bebyggelse, men der lå dog bl.a. gården Østergaard. På et senere tidspunkt blev Østergaards marker udstykket til bebyggelse.

Hovedgaden mellem kirken og stationen hedder det første stykke **Kirkevej** og længere mod syd **Nørregade**. Sydpå fra stationen hedder den **Søndergade**. Det er lidt mærkeligt, at lige/ulige husnumre i hovedgaden er modsat det normale. Det er der naturligvis en forklaring på: Den kendte Gørdingborger, købmand Laust Johnsen ville have sin forretning i nr. 1. Det fik han lov til, selv om hans købmandsgård lå på den "forkerte" side af vejen, oplyser Nora Olesen, Gørding Sognearkiv.

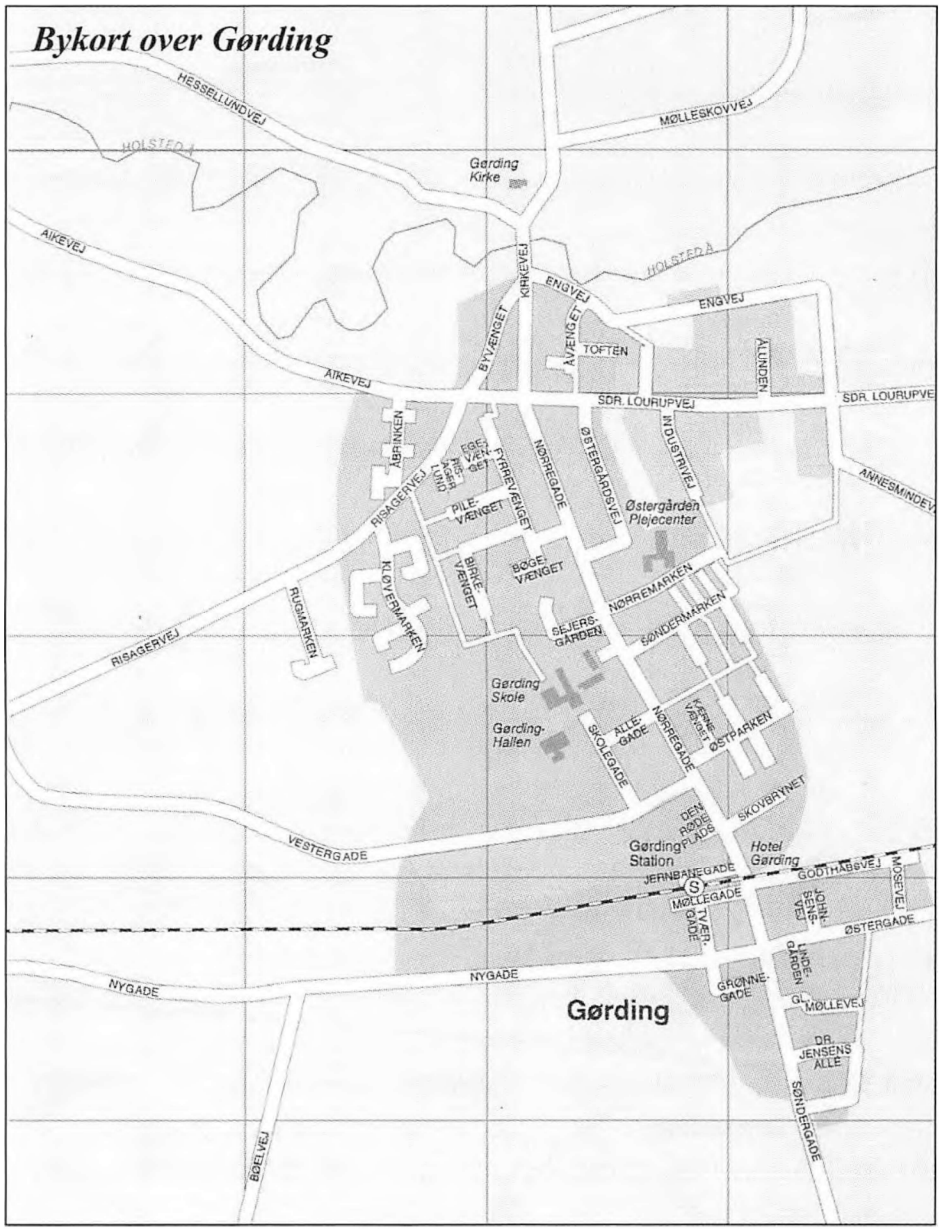
Ud fra denne hovedgade ligger flg. gader gående i østlig retning – start lidt nord for kirken:

Lourupvej: En af vejene mod Lourup.

Møllеskovvej: En køn vej, der fører ud til Mølleskoven, hvor der er offentlig adgang. En rigtig flot løvskov med kæmpestore ege- og bøgetræer. Andre løvtræer som hassel findes også i den tætte skov. Det er lidt svært at køre her; men en gåtur er meget spændende. Det meste af denne herlighed tilhører den nærliggende Møllegård.

Videre ad **Møllеskovvej** kommer en af Gørdings kendte virksomheder det store Willemoes Teglværk. Adressen er her **Lourupvej**.

Stadig i en naturskøn egn af byen kommer vi til **Engvej**, som ligger på kanten af engdraget. Langs med åen er Gørding rensnings-

Byskiltet på Aikevej. *Foto: Kamedula*

anlæg placeret. Ved **Engvej** helt ud mod Holsted å lå engang Gørding Vandmølle, som gav kraft til et elværk, der leverede strøm til en del af Gørding by under 2. verdenskrig, fortæller Anton Bruun, Gørding. Senere blev der oprettet et fiskeri. Det eksisterer heller ikke mere; men kønt er her stadig. Fra **Engvej** udgår et par mindre, blinde veje **Åvænget** og **Toften**. Nu krydser **Engvej Sdr. Lourupvej** for endelig at gå over i Annesmindevej.

Hovedpersonen her er Ane Marie Olesen. Det er hende, der lægger navn til vejen, Annesmindevej. Hvornår og hvorfor det dobbelte n kommer ind, vides ikke. Hendes adoptivforældre, Mette og Jørgen Andersen, købte en gård i Gørding omkring 1824. Ane blev gift med Søren Christensen, og de overtager gården i 1839. De fik datteren, Dorthea, der blev gift med Anton Christian Knudsen i 1872. (Anton Christian Knudsen var med ved Dybbøl. Dette er omtalt i en tidligere Lokalårbog.) 1874 blev banen anlagt. Det fik den betydning, at gården blev flyttet nord for banen, hvor den kom til at ligge på det nuværende Annesmindevej 1. Dette oplyser Tage Skov, Gørding.

Sdr. Lourupvej: En af vejene mod Lourup. Vejen har en del virksomheder: Murerfirmaet Hansen og Kruse, Patino – interiørsnedkeri, Bent Pedersens malerfirma. Fra **Sdr. Lourupvej** går en lille sidevej Ålunden. Her er også en del virksomheder: Løbners VVS, Bjerndrup Møbelfabrik og en trævarefabrik i den tidligere Gørding Skofabrik.

Som enhver anden by med respekt for sig selv har Gørding en **Industrivej**, hvor følgende firmaer har til huse: Stages Vognmandsforretning, BL Byg ved Bjarne Lund og entreprenør Erling Fyhn.

Østergaardsvej: Et parcelhusområde, hvor grundene er udstykket fra gården Østergaard. De følgende områder helt ned til banen er udstykket fra en anden Gørdinggård, som vi ikke har navnet på. Først følger **Nørremarken**, hvor det store plejecenter Østergården og børnehaven Kernehuset ligger. Næste gade er **Søndermarken**. I den østlige ende af **Østparken** findes Børnehaven Skovhytten og en lille sidegade **Kærnevænget**, hvor der i dag er parcelhuse. Her lå engang Gørding Andelsmejeri, der naturligvis blandt meget andet havde en smørkærne. Deraf navnet **Kærnevænget**, fortæller Nora Olesen, Gørding Sognearkiv.

Skovbrynet: Gadenavn til et annulleret byggeområde, der nu bl.a. omfatter Verdensskoven. Denne skov blev anlagt af kommunegartner Egon Westergaard i 1996. Oprindelig var tanken, at skoven skulle indeholde træer fra hele verden. I dag kan man stadig

finde mange spændende træer i denne skov. Skoven bruges flittigt af kondiløbere og af folk, der vil gå en smuk tur. Gennem årene har Gørding Skole haft stor glæde af denne skov både med hensyn til plantning, pasning og besøg for at lære træerne at kende.

Efter banen, hvor hovedgaden hedder **Søndergade** boede engang en meget spændende mand, klodsmager Petersen. Han var træskomager med speciale i at sætte klodser under træskoene, så de kunne holde længere. Han havde stor handel en gang om året, når han solgte nytårsskyts. Han solgte meget, da han var den billigste i byen. Når man skulle have legetøj, gik man ikke forgæves til klodsmager Petersen

Godthåbsvej: En længere omtale kommer senere.

Østergade: Her var det tidligere alderdomshjem Lindegården placeret. I dag er her "Mødestedet" for pensionister og efterlønnere. Ældreboliger er der også blevet plads til.

De to sidstnævnte gader er forbundet af en lille vej, **Mosevej**, hvor der lå en mose, og her boede engang i et blikskur en af Gørdings specielle indbyggere, Jacob Bulbjerg. Han tjente til livet og vejen ved lidt af hvert – bl.a. ved tørvegravning, oplyser Anton Henriksen, Bramming.

Ud fra **Østergade** er der en lille blind vej – **Johnsensvej**. Gaden er opkaldt efter skuespiller Niels Johnsen, søn af købmand Johnsen. Niels Johnsen var uddannet skuespiller. Han har optrådt en enkelt gang på Det kongelige Teater. Han var især god til oplæsning og god til at instruere dilettant. Han boede på hjørnet af **Godthåbsvej** og **Johnsensvej** og var let kendelig pga. sit lange hår. Han huskes stadig af mange i Gørding og omegn. For enden af vejen ligger i dag lægehuset.

Gl. Møllevej er en lille gade, der ender blindt.

Gaderne/vejene i den østlige retning slutter med **Dr. Jensens Allé**: Alleen er opkaldt efter den kendte Gørdinglæge Jens Jensen. Ud over sit job som læge var han meget lokalpolitisk optaget. Det udmøntede sig i 1931 ved, at han var foregangsmand for kloakering og asfaltering af hovedgaden. Desuden markerede han sig både lokalt og nationalt som repræsentant for afholdsbevægelsen. Han byggede en loge i **Søndergade**. Han var med til at oprette Gørding Apotek, som fik filial i Bramming. I perioden 1932 til 1945 tilbragte Dr. Jensen megen tid i København, da han var folketingsmand. Han var en meget vellidt mand.

Gørding Kirke anno 2009. *Foto: Kamedula*

Fra kirken i nord mod syd støder vi på flg. gader mod vest:

Hessellundvej: Vejen smyger sig tæt forbi den store Gørdinglund - "Gjørringlund".

Aikevej, der fører til Aike, med sidevejene **Risagervej** og **Byvænget**. Sidstnævnte er i dag en lukket vej.

Risagervej med **Risagerlund**, **Kløvermarken** og **Rugmarken**. Anton Bruun, Gørding mener, at Risagervej har fået sit navn efter Risagergaard, der lå lidt uden for byen, og at navnet Risager kan stamme fra nogle magre kratområder på dette sted. Han gør også opmærksom på, at **Risagervej** og **Byvænget** engang var en naturlig kirkevej. Dette blev ændret, da banen kom. Det lille område **Risagerlund** er bestemt en omtale værd. Her har en mand fra Bornholm, Erik Dahl, bygget nogle "Bornholmerhuse". De er bygget i bornholmsk bindingsværk – de er meget smukke og velholdte.

En sidegade til **Aikevej** er **Åbrinken**. Den ligger efter vestjyske forhold højt med en flot udsigt. *(Brink: En stejl bred ved et vådområde f.eks. en å.)*

Fra **Nørregade** mod vest finder vi et område med mange vænger: Et parcelhusområde.

Fyrrevænget, **Egevænget**, **Pilevænget**, **Birkevænget** og **Bøgevænget**. Tage Skov oplyser, at gaderne blev anlagt mellem 1968 og 1978. Hele området er udstykket fra to gårde: Sejersgården, (se nedenfor), og Adserholm, opkaldt efter ejeren hestehandler Adser Holm Adsersen, fortæller Tove og Tage Jeppesen, Gørding. Om det specielle ved **Bøgevænget** fortæller Nora Olesen: **Bøgevænget** er udstykket fra et gartneri, tidligere ejet af Chr. Byhsen og senere af Elmer Bertelsen. Han solgte jorden til murermester Alfred Pjengaard og tømrermester Holger Bjerg Olesen, som udstykkede jorden til byggegrunde.

Åbrinken. *Foto: Kamedula*

Videre mod syd ad **Nørregade** ligger **Sejersgården**. Karl Jessen, Gørding, oplyser: I slutningen af 1800-tallet blev omtalte gård ejet af en mand ved navn Sejer – deraf navnet. Et område med mindre parcelhuse blev udstykket fra gården Sejersgård. Det gamle stuehus ligger der endnu.

Allégade: Den munder ud i **Skolegade** med Gørding Idræts- og Kulturcenter. **Allégade** er en lille gade. Oprindelig havde den intet navn. Efter krigen blev der plantet træer, som blev klippet i kupler – meget dekorativt. Her lå "Det gule Palæ", hvor tyske officerer under krigen var indkvarteret, fortæller Anton Henriksen, Bramming. Over for palæet boede Gørdings meget kendte mølle-bygger Larsen.

Skolegade ender i **Vestergade** med den store trælasthandel.

Nu kommer vi til en plads med et kendt navn. **Den røde Plads**. Nej, nej. Vi er ikke i Moskva. Egon Westergård i Bramming fortæller: "Pladsen har fået sit specielle navn, fordi de oprindelige træbygninger var røde." Bygningerne hørte tidligere til Jens Nielsens Maskinforretning. Senere tilhørte de maskinhandler Frederik Holst. Næste ejer var kommunen. I dag er der bl.a. andelsboliger og private boliger. Området ved siden af hedder Chr. Nielsens plads, opkaldt efter den kendte tømmerhandler Chr. Nielsen.

Jernbanegade findes naturligvis også i Gørding. Og her ligger Gørding station.

Syd for skinnerne ligger **Møllegade** og **Tværgade**. Møllegade er også en omtale værd. Her lå naturligvis engang et mølleri. I slutningen af 40'erne, da Anton Henriksen var barn i Gørding, var der gang i mølleriet. Der var ansat indtil flere møllersvende. På den tid var møllen drevet af en dieselmotor. Fra ca. 1920 til ca. 1950 var virksomheden ejet af møller Hans Ravn.

Nygade, der fører ud af byen mod Bramming, blev anlagt, da jernbanen blev etableret. I denne gade ligger NP's Motorservice og Gørding Smede - og Maskinforretning, og her er også blomsterbutikken Knoppen. Her skal nævnes en lille sidegade **Grønnegade**.

Nørregade er og bliver hovedgaden med butikker, virksomheder og institutioner. I dag findes her Hotel Gørding, Hanstholm Køkken, Dagli' Brugsen, Sydbank, Frisørsaksen, Missionshuset, Skolen, Bageriet, Spar, Pizzeria, Radio og TV, Skov Madsens bedemandsforretning, Brudegården, Kirkens Korshær, El–installatør Knud Jørgensen, Susannes køreskole og et autoværksted.

Yderligere omtale af **Godthåbsvej**: Det er en lille gade, der kun har huse på den ene side. På den anden side har vi jernbanen. De aktive folk, der engang boede her, har haft den fordel, at der var kort vej til Gørding station, oplyser lederen af Gørding Sognearkiv Nora Olesen. Her lå:

Thorsteds Vognmandsforretning. Han havde også byens taxa. Under krigen havde han en speciel produktion af smørdritler. Denne produktion varede til ca. 1955.

Brdr. Wolthers brændselshandel. Brødrene hed Karl og Johannes, og de kunne lidt af hvert. Op til jul solgte de byens bedste og billigste juletræer. Som noget helt specielt kunne de lave deres lastbil om til rustvogn. De to brødre var aktive folk. De havde

Godthåbsvej. *Foto: Kamedula*

Et af bornholmerhusene i Risagerlund. *Foto: Kamedula*

nemlig også en træpumpefabrik. Interesserede kan finde en af deres grønmalede træpumper på Gørding Sognearkiv.

Maler Oscar Friis-Hansen var en meget dygtig maler og stukkatur.

I et af husene boede svenskeren Friedel og hans kone Hedvig. De var lidt specielle på mange måder, meget fattige, men vældig flinke.

I denne driftige gade var der også en børstefabrik, en madrasfabrik og et ægpakkeri. Disse oplysninger er fra Niels Vilhelm Thomsen kaldet Nidde, Gørding.

Afslutning

Som i mange andre vestjyske områder er udviklingen gået lidt uden om Gørding; men ved en tur rundt i Gørding by vil man opdage, at det både er en smuk og en grøn by.

Om forfatterne:
Doris Kamedula Poulsen, født 1955. Lærer på Bakkevejens Skole siden 1978. Medlem af Lokalårbogens redaktion.
Tage Nielsen, født 1934. Lærer på Bakkevejens skole i Bramming 1963-1999. Desuden skolekonsulent for uddannelses- og erhvervsorientering i Bramming Kommune 1976 - 1999. Medlem af Lokalårbogens redaktion.